

Uchwała Nr XLII/296/2021
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 23 kwietnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu Profilaktycznego Promującego Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2021 – 2025”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.), Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Profilaktyczny Promujący Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2021 – 2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch

Powiat Jasielski

Załącznik do Uchwały Nr XLII/296/2021
Rady Powiatu w Jasle
z dnia 23 kwietnia 2021 r.

*„Powiatowy Program Profilaktyczny
Promujący Prawidłowe Metody Wychowawcze
w Rodzinach Zagrożonych Przemocą
na lata 2021 – 2025”*

Jasło, 2021 rok

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawa prawna.....	4
II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	5
III. Środowisko wychowawcze rodziny - założenia teoretyczne	8
IV. Rodzina dysfunkcyjna – zagrożenie przemocą	18
V. Koncepcje pracy profilaktycznej z rodziną	21
VI. Diagnoza potrzeb w zakresie profilaktyki oraz zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim	23
VII. Cele programu	32
VIII. Obszary działania i odbiorcy	33
IX. Realizatorzy programu	36
X. Monitoring i ewaluacja.....	37
XI. Finansowanie	37
XII. Przewidywane efekty.....	37
XIII. Harmonogram realizacji programu.....	38
Podsumowanie	40

Wstęp

Według Carla Gustawa Junga: „*Im mocniej w dzieciństwie odcisnął się na człowieku charakter rodziny, tym bardziej będzie ów człowiek skłonny w życiu dorosłym widzieć i przeżywać swój dawny, miniaturowy świat dziecka w miejsce szerokiego świata dorosłych*”.

W myśl tych słów, pierwszym i najistotniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu człowieka, jest środowisko rodzinne. Rodzina stwarza warunki do zaspokojenia różnorodnych potrzeb psychicznych i społecznych swoich członków, a zwłaszcza dzieci. Dotyczy to przede wszystkim potrzeby przynależności uczuciowej, bezpieczeństwa, stabilizacji. To w rodzinie dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswaja sobie wzorce i zasady współżycia, a także utożsamia się ze swoim najbliższym otoczeniem, szukając w nim miejsca dla siebie.

Wychowanie to proces, który jest rozłożony w czasie, wymaga nakładów, wysiłku, a efekty tego wysiłku mogą być odroczone i widoczne dopiero za kilka lat. Wychowywać, to znaczy zaspokajać podstawowe potrzeby, kształtować charakter, rozwijać fizycznie i psychicznie, a także wprowadzać w życie społeczne i kulturę. To wspólna wędrówka rodzica i dziecka ku określonej celowi, jak również pomaganie dziecku w rozwoju, ukazywanie mu wartości, zasad i reguł życia poprzez własne zachowanie i doświadczenie.

Podstawowym celem wychowania jest przekazanie wartości ogólnych, którymi dziecko może się kierować w samodzielnym postępowaniu, a także wspieranie dziecka, by stawało się coraz lepszym człowiekiem.

Młody człowiek jako słabszy element systemu ma małe szanse dostosować system rodzinny do swoich potrzeb. To raczej system wymusi na nim powrót do starych nawyków działania. Stąd interwencja profilaktyczna bez zaangażowania rodziny jest z góry skazana na niepowodzenie lub na ograniczony sukces, odroczony w czasie. Problemy dzieci i młodzieży w wielu przypadkach zależą od jakości funkcjonowania systemu rodzinnego, a skoro problemy mają charakter systemowy, to głównym obiektem oddziaływań profilaktycznych powinien być cały system rodzinny.

Niniejszy program profilaktyczny ma na celu promowanie prawidłowo funkcjonującej rodziny, która jest zdolna zapewnić optymalne warunki rozwoju i wychowania. Sposób, w jaki rodzice traktują dzieci, ma głębokie i trwałe konsekwencje dla ich życia.

I. Podstawa prawna

Podstawę prawną do opracowania programu stanowią następujące dokumenty:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2020 r. poz. 1876 ze zm.),
- Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2016 - 2022 przyjęta Uchwałą Nr XXI/138/2016 Rady Powiatu w Jasle z dnia 28 stycznia 2016 r.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Według Anny Lipowskiej – Teutsch „*pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić*”.

Aktualny stan wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie pozwala formułować treści merytoryczne oparte na przekonaniach i sądach dotyczących przemocy domowej oraz na sposobach jej powstrzymywania, tj.:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana poprzez stereotypowe myślenie, czyli przez postawy oraz poglądy wielu ludzi - często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania drugiej osoby,
- przemocy nie można usprawiedliwiać w żadnym przypadku i nigdy nie należy się na nią godzić,
- przemoc ma uwarunkowania kulturowe i obyczajowe, które oparte są na funkcjonujących w społeczeństwie stereotypach na temat ról kobiety i mężczyzny, orientacji seksualnej, rasy,
- można nabyć umiejętności porozumiewania się bez przemocy,
- wybór stosowania przemocy jest decyzją sprawcy, za którą ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

Rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – jest to każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu i/lub fizycznych obrażeń.
- **Przemoc psychiczna** – jest to agresywne zachowanie (zwykle werbalne) wywołujące emocjonalny ból lub cierpienie, które ma na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia. Ten rodzaj przemocy najczęściej przyjmuje formę ataków werbalnych, godzących w poczucie własnej wartości osób doznających przemocy.

- **Przemoc seksualna** – jest to wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych, itp.
- **Przemoc ekonomiczna** – polega na uniemożliwianiu drugiej osobie dostępu do rodzinnych środków finansowych, bądź na rekwirowaniu zarobionych przez daną osobę pieniędzy, jak również na zabranianiu podjęcia pracy zarobkowej.

Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

O przemocy możemy mówić wtedy, gdy zostaną spełnione 4 warunki:

- Jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania.
- Jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą.
- Działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej.
- Osoba, wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych oraz psychicznych.

Intencjonalność - jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.

Siły są nierówne – osoba stosująca przemoc jest silniejsza od osoby doświadczającej przemocy.

Działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary, traktując ją jak przedmiot.

Powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy to kulturowo uwarunkowane, silne i często ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę i sposób rozumienia różnych wydarzeń danej społeczności. Opisują „pożądane” relacje w naszej rodzinie, pomiędzy żoną i mężem, rodzicami i dziećmi.

Często wyznaczają rolę kobiecie, mężczyźnie, dzieciom. Wiele z nich, paradoksalnie, sprzyja przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz.

Do najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie należą następujące stwierdzenia.

- **W sprawy rodzinne nie należy się wtrącać.**

To przekonanie nakazuje lub sugeruje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed innymi osobami. Zamyka dom przed ingerencją z zewnątrz. To jeden z najpowszechniejszych hamulców powstrzymujących osoby doznające przemocy od szukania pomocy wśród sąsiadów, krewnych, policji, specjalistów, itp.

- **Przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego.**

Doświadczenie przemocy nie jest zależne od statusu społecznego, wykształcenia, majątku, zdarza się także w tzw. „dobrych domach”.

- **Oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar.**

W społeczeństwie funkcjonuje przekonanie, że najczęstszą formą przemocy jest bicie: „nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy”, „nie ma śladów - nie ma przemocy”. Z badań wynika, że najczęściej występującą formą przemocy jest przemoc psychiczna, która jest traktowana, jako szczególnie dolegliwa i bolesna. Przemoc psychiczna pozostawia ślady w obszarze funkcjonowania psychicznego człowieka.

- **Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.**

Panuje wszechobecne przekonanie, że jeśli sprawca przemocy przestanie pić, wszystko będzie dobrze. Alkohol jest jednym z czynników „wyzwalających” przemoc. Sprawcy przemocy w rodzinie nie zawsze są pod wpływem alkoholu. Jeśli nawet sprawca przestanie pić alkohol, nie ma żadnej gwarancji, że przestanie stosować przemoc. Alkohol jest jednym z czynników ryzyka wystąpienia przemocy, nie jest jednak przyczyną przemocy.

- **Ofiara przemocy wyraża na nią zgodę, gdyby było inaczej odeszłaby od sprawcy.**

Często ofiara przemocy jest tak osaczona i zastraszona przez sprawcę, iż nie widzi możliwości zmiany sytuacji, w jakiej się znalazła. Niejednokrotnie problemem jest brak samodzielności finansowej i schronienia.

- **Gwałt w małżeństwie nie istnieje.**

Przemoc seksualna ma miejsce także w małżeństwie.

- **Dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka.**

Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera. Dzieci, które są świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami. Przemoc w rodzinie jest wzorcem negatywnym dla dzieci. Dla ich dobra należy dążyć do zatrzymania przemocy i pokazania wzorców życia rodzinnego opartych na wsparciu, miłości, przyjaźni, życzliwym i dobrym wzajemnym traktowaniu.

- **Przemoc w rodzinie to nic takiego.**

Z obserwacji i badań wynika, że to, co się dzieje w rodzinie ma istotny, a często decydujący i determinujący wpływ na życie jednostki. Jeśli w domu występują wzorce przemocowe, to wychowane w nim dzieci uczą się przemocy.

- **Ofiara jest sama sobie winna.**

Wokół winy i odpowiedzialności za przemoc narosło wiele nieprawdziwych przekonań i mitów. Jakkolwiek może się to wydawać irracjonalne, bardzo często to ofiara jest obwiniana za to, co ją spotkało. „Sama jest sobie winna”. Przekonany o tym jest sprawca, który czuje się wręcz „zmuszony” przez zachowanie ofiary do zastosowania przemocy. Ten sposób myślenia prowadzi jednak donikąd, ponieważ za przemoc zawsze odpowiedzialność ponosi sprawca - niezależnie od tego, co zrobiła ofiara.

III. Środowisko wychowawcze rodziny - założenia teoretyczne

Rodzina jest powszechnie traktowana jako podstawowy obszar wpływów oddziaływujących na rozwój i funkcjonowanie dziecka, w którym uczy się podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje swoją osobowość, nabiera przekonań o świecie, o jego wartościach i zasadach życia. Tu formuje się jego tożsamość i wzorce zachowań.

Środowisko wychowawcze rodziny, jako obszar rozpoznania pedagogicznego, stanowi społecznie wyznaczony układ warunków i cech, o różnym jakościowo charakterze, który w zróżnicowany pod względem całości i intensywności sposób wpływa na przebieg i efekty procesu wychowania.

W literaturze przedmiotu odnaleźć można różne propozycje dotyczące systematyzacji cech i warunków rodziny, które sugerowane są jako czynniki opisujące jej środowisko wychowawcze, a których znaczenie zmieniało się na przestrzeni lat. Początkowo

koncentrowano się na warunkach ekonomicznych i rzeczowych rodziny, z czasem coraz więcej uwagi poświęcano cechom pozaekonomicznym.

Według Stanisława Kawuli można wymienić trzy główne grupy czynników analizy poziomu wychowywania w rodzinie:

- **czynniki ekonomiczno-społeczne** – wielkość rodziny i jej struktura, źródła utrzymania rodziny, sprawowanie opieki materialnej nad dziećmi, podział pracy i ról w rodzinie;
- **czynniki kulturalne** – wykształcenie rodziców i doksztalcanie się rodziców, kultura językowa rodziny, majątek kulturalny rodziny, sposoby spędzania czasu wolnego, stosunek rodziców do nauki szkolnej dzieci, stosunek członków rodziny do tradycji i nowości, pielęgnowanie obyczaju i podatności na zmiany;
- **czynniki psychospołeczne** – rodzaj i siła więzi społecznych oraz emocjonalnych, uznawane i realizowane wzorce życia rodzinnego, stosunek członków rodziny do zjawisk patogennych, układ i rodzaj postaw oraz środków oddziaływań wychowawczych, charakter kontroli rodziców nad dziećmi, ogólna atmosfera panująca w środowisku rodzinnym, opinie o rodzinie w miejscu zamieszkania.

Obecnie rodzinę postrzega się jako system, który charakteryzuje się specyficznymi relacjami, specyficzną strukturą, a w niej granicami, podsystemami. Posiada określoną dynamikę, wypracowuje swoisty system ról, kontroli i władzy. Rozwija własne sposoby komunikowania się, posiada związki z innymi, opiera swe funkcjonowanie na doświadczeniach indywidualnych i całości rodziny, a także na doświadczeniach poprzednich pokoleń. W tym systemie dużą rolę odgrywa historia rodzinna i mity rodzinne. W podejściu systemowym duże znaczenie ma również sposób osiągania przez rodzinę różnych celów, sposób zmagania się z trudnościami i problemami oraz radzenie sobie przez jej członków w sytuacjach kryzysowych. W ujęciu systemowym dostrzega się wpływ innych członków rodziny na daną osobę, na jej zachowanie i sposób funkcjonowania, jak również wpływ sposobu funkcjonowania tej osoby na innych członków rodziny i wszystkie pozostałe elementy systemu.

Zatem, rodzina jest to środowisko wychowawcze, które ma znaczący wpływ na strukturę osobowości dziecka. Członkowie rodziny oczekują oparcia, bezpieczeństwa, zaspokojenia potrzeb emocjonalnych i dobrego bytu.

Funkcjonalna, zdrowa rodzina ma następujące cechy:

- zabezpiecza przetrwanie i rozwój;
- zaspokaja potrzeby emocjonalne swoich członków; potrzeby te obejmują znalezienie równowagi pomiędzy autonomią i zależnością oraz nauką zachowań społecznych i seksualnych;
- zapewnia rozwój i wzrastanie każdego członka, w tym także rodziców;
- jest miejscem, gdzie rozwija się poczucie własnego „ja”;
- jest podstawową „jednostką socjalizacji” i ma decydujące znaczenie dla przetrwania społeczeństwa.

Wymienione cechy zawierają się w stwierdzeniu, iż rodzina odgrywa podstawową rolę w kształtowaniu zdrowia psychicznego dziecka, a tym samym kondycja rodziny ma zasadnicze znaczenie dla zdrowia psychicznego całego społeczeństwa.

Dynamika życia w rodzinie

Rodzina składa się z podsystemów. Aby w pełni zrozumieć rodzinę, musimy poznać osobowości poszczególnych jej członków, funkcjonowanie podsystemów rodzinnych i ich powiązania z całą rodziną, a także środowisko zewnętrzne, dzięki któremu relacje w rodzinie rozwijają się i zmieniają.

Relacje między rodzicami

Metody wychowawcze stosowane przez rodziców związane są z jakością ich relacji. Prawidłowe funkcjonowanie rodziców dziecka może stanowić swoistą ochronę przed stresem wynikającym z pełnienia funkcji rodzicielskich. Może także świadczyć o zdrowej osobowości rodziców.

Prawidłowo funkcjonujący rodzice zaspokajają potrzeby w zakresie miłości, uznania, wsparcia materialnego i psychologicznego. Gdy partnerzy czują, że zasoby i nagrody są równo rozdzielane, wówczas w ich relacji nie powstają konflikty i spory. Niezadowoleni partnerzy częściej demonstrują negatywne zachowania, częściej również odwzajemniają negatywne zachowania drugiej osoby.

Relacje rodzic – dziecko

Jednym z podstawowych zadań rodzica jest kreowanie środowiska, które wspomaga rozwój dziecka przygotowanego do podejmowania wielu ról społecznych i zawodowych. Kompetencja i procesy socjalizacji nie są uniwersalne, ponieważ cechy wysoko cenione w jednej kulturze, mogą być dyskredytowane w innej.

Głównym wyznacznikiem właściwych relacji rodziców i dzieci jest ich odpowiedzialność za dziecko. Dobre pełnienie roli rodzica ma miejsce wówczas, gdy rodzic:

- jest opiekuńczy,
- jest troskliwy,
- jest wrażliwy na potrzeby i możliwości dziecka,
- wspiera jego rozwój społeczny i poznawczy,
- jest konsekwentny,
- wyznacza dziecku granice,
- nie stosuje zbyt często wzmocnień negatywnych,
- nie stosuje surowych kar.

Takie postępowanie rodzica w procesie wychowawczym sprzyja prawidłowemu rozwojowi społecznemu i emocjonalnemu, kształtowaniu się poczucia własnej wartości, umiejętności współdziałania z innymi, rozwojowi poznawczemu.

Niewłaściwe pełnienie roli rodzicielskiej zapowiada zwłaszcza sytuacja, w której współwystępują takie cechy dziecka, które mogą być źródłem stresu dla rodzica oraz takie właściwości rodzica, które utrudniają dobre pełnienie tej roli. Relacje rodzice – dzieci nie są zależne od pojedynczego wydarzenia. Rozwijają się bowiem i zmieniają nieustannie od momentu przyjścia dziecka na świat. To, jakie w danym momencie jest dziecko, może zależeć od wcześniejszego zachowania rodzica. Z kolei to, jaki jest rodzic, może wynikać z wcześniejszych zachowań dziecka.

Relacje pomiędzy rodzeństwem

Rodzeństwo może wywierać na siebie zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ. Dzieci posiadające młodsze rodzeństwo opiekują się nim, ćwicząc jednocześnie umiejętności, z których będą w przyszłości korzystać jako rodzice. Opieka doznawana ze strony starszego

rodzeństwa dostarcza młodszym dzieciom wiedzy o systemie wartości, zasadach i wyzwaniach, jakie niesie ze sobą życie w społeczeństwie.

Postawy rodzicielskie

Postawy rodzicielskie mogą być właściwe, stwarzające odpowiednie warunki psychospołeczne dla prawidłowego rozwoju dziecka oraz niewłaściwe, wpływające ujemnie na kształtowanie się jego osobowości. Najbardziej popularnym i szeroko opisanym jest model postaw rodzicielskich wg Marii Ziemskiej.

Właściwe postawy wychowawcze

- **Postawa akceptacji dziecka** – przyjęcie dziecka takim, jakim ono jest, z jego cechami fizycznymi, usposobieniem, umysłowymi możliwościami i trudnościami. Rodzice dają mu do zrozumienia, że jest kochane, cenione, że znają jego potrzeby i starają się je zaspokoić. W takiej rodzinie dziecko czuje się bezpiecznie, jest zadowolone ze swego istnienia, nawiązuje trwałe więzi emocjonalne, potrafi wyrażać swoje uczucia, jest wesołe, miłe, odważne.
- **Postawa współdziałania z dzieckiem** – świadczy o zainteresowaniu rodziców tym, co robi dziecko. Rodzice angażują je w zajęcia i sprawy domowe, odpowiednie do jego możliwości rozwojowych. Ma prawo do wyrażania swojej własnej opinii, decydowania o sprawach bliskich mu osób, czuje się potrzebne w rodzinie i wartościowe.
- **Postawa dawania dziecku rozumnej swobody** – rodzice darzą dziecko zaufaniem i pozostawiają mu duży margines swobody. Potrafią jednak utrzymać swój autorytet i odpowiednio kierować dzieckiem. Dziecko z takiej rodziny jest bystre, pomysłowe, współdziała z rówieśnikami.
- **Postawa uznająca prawa dziecka** – rodzice pozwalają dziecku samodzielnie działać i dają mu do zrozumienia, że jest odpowiedzialne za wyniki tego działania. Kierują nim stosując sugestie, wyjaśnienia i tłumaczenia, wspólnie uzgadniają jego prawa i obowiązki. Dziecko dokładnie wie, czego się od niego oczekuje - na miarę jego możliwości rozwojowych. Dziecko z takiej rodziny jest samodzielne, lojalne, solidarne.

Niewłaściwe postawy wychowawcze

- **Postawa odtrącająca** – cechuje się nadmiernym dystansem uczuciowym i dominacją rodziców. Dziecko jest dla nich ciężarem, wzbudza ich niechęć. Rodzice otwarcie krytykują dziecko, nie dopuszczają go do głosu, stosują surowe kary, represyjne żądania, postępują z nim w sposób brutalny.
- **Postawa unikająca** – cechuje się nadmiernym dystansem uczuciowym rodziców wobec dziecka, ich uległością i biernością. Rodzice wykazują bez troskę posuniętą do braku odpowiedzialności, ignorują dziecko, zaniedbują je pod względem uczuciowym, opiekuńczym oraz stawianych dziecku wymagań. Dzieci z takich rodzin cechuje brak wytrwałości w działaniu, nieufność, strachliwość, konfliktowość w kontaktach z ludźmi.
- **Postawa nadmiernie wymagająca** – przejawia się dominacją rodziców w postępowaniu z dzieckiem. Zmuszają je, aby dostosowało się do wytworzonego przez nich wzoru, bez liczenia się z możliwościami dziecka, bez uznania jego praw i poszanowania jego indywidualności. Stawiają mu wygórowane wymagania, ograniczają jego samodzielność swobód, narzucają mu swoją wolę przez zmuszanie, stosowanie nagan, sztywnych reguł postępowania. Dzieci cechuje brak wiary we własne siły, niepewność, lękliwość, uległość, przewrażliwienie, brak zdolności do koncentracji uwagi.
- **Postawa nadmiernie chroniąca** – podejście rodziców do dziecka jest bezkrytyczne, uważają je za wzór doskonałości, ulegają mu, tolerują jego niewłaściwe postępowanie, zaspokajają każdy kaprys, pozwalają panować nad całą rodziną, są przesadnie opiekuńczy i nadmiernie troskliwi, przez co utrudniają dziecku samodzielność. Dzieci z takich rodzin wykazują opóźnienie dojrzałości społecznej, bierność, zarożumiałość, poczucie większej wartości, nadmierną pewność siebie, zależność od matki, nieustępliwość.

Style przywiązania

„Raz wykształcone przywiązanie charakteryzuje istotę ludzką od kołyski po grób” – J. Bowlby. Pierwsze trzy lata dziecka to okres, który jest kluczowy dla wytworzenia się więzi dziecka z matką. Dziecko uczy się, że jest warte miłości, bo jego głos jest słyszalny, wyrażane

potrzeby są zaspokajane, jest ważne i wartościowe. Rodzi się wówczas bezpieczna więź, a relacje rodziców z dziećmi są źródłem satysfakcji dla obu stron. Po tym czasie staje się to praktycznie niemożliwe. Wówczas dochodzi do internalizacji doświadczeń z opiekunem i tworzą się prototypy dla późniejszych relacji z innymi osobami.

Wszystkie zachowania związane z przywiązaniem tworzą tzw. „behawioralny system przywiązania”, który jest stale aktywny zarówno w dzieciństwie, jak i w dorosłości. Jego główną funkcją staje się utrzymanie bliskości do matki, a w przyszłości do wszystkich ważnych osób.

Wzorce przywiązania wg Ainsworth i Main, Solomon

Styl bezpieczny

Związany jest z doświadczaniem przez dziecko poczucia bezpieczeństwa w relacji z matką. Źródłem owego bezpieczeństwa jest dostępność, responsywność i przewidywalność opiekuna, we wczesnych miesiącach życia, głównie matki. Dziecko doświadcza bezpieczeństwa, gdy matka zachowuje wrażliwość na sygnały dziecka, odpowiada na sygnalizowane przez nie potrzeby, szczególnie wtedy, gdy oczekuje ono uspokojenia i komfortu. Strategia zachowania: otwartość, spontaniczność.

Styl lękowo-ambiwalentny

Kształtuje się w przypadku, gdy dziecko doświadcza niepewności co do tego, czy opiekun będzie dostępny, responsywny i pomocny w sytuacji, gdy będzie go potrzebowało. Wskutek doznawanej niepewności dziecko doświadcza lęku separacyjnego, wykazuje skłonność do przywierania, aktywuje zachowania przywiązaniowe i porzuca aktywność związaną z eksploracją otoczenia. Do uformowania tego typu wzorca przyczynia się opiekun nieprzewidywalny, to znaczy w pewnych sytuacjach dostępny i pomocny, a w innych nie lub stosujący separację i groźby porzucenia jako formę kontroli nad dzieckiem. Strategia zachowania: kontrola i przymus

Styl lękowo-unikający

Formuje się w sytuacji, gdy dziecko nie ma zaufania, że gdy będzie poszukiwało opieki to spotka się z pomocną odpowiedzią ze strony opiekuna, a wręcz spodziewa się odrzucenia. Na

skutek braku pomocnych odpowiedzi dziecko podejmuje wysiłek poradzenia sobie bez wsparcia i buduje strategię zaradczą opartą na emocjonalnej samowystarczalności. Strategia zachowania: strategia obronna - tłumienie uczuć negatywnych lub fałszywe okazywanie pozytywnych.

Styl zdezorganizowany

Charakterystyczny dla niego jest brak u dziecka spójnej strategii radzenia sobie ze stresem. Przejawia ono różne zachowania, często sprzeczne ze sobą i dziwaczne. Wzorzec ten obserwowano u dzieci maltretowanych i dzieci matek cierpiących na depresję. Opiekun stanowi wówczas zagrożenie dla dziecka. Źródłem owych zachowań dziecka jest równoczesne doświadczanie przez niego lęku i przywiązania oraz niemożność rozwiązania tego konfliktu. Strategia zachowania: brak

Konsekwencje stylów przywiązania

Opisane wyżej wzorce przywiązania mają określone, długoterminowe konsekwencje w życiu człowieka i wiążą się z pozytywnymi i negatywnymi następstwami w dzieciństwie, okresie dorastania i dorosłości.

Najbardziej pożądanym wzorcem przywiązania u dzieci jest styl bezpieczny. Wówczas obserwuje się u nich wyższą samoocenę, zdrowie emocjonalne i prężność Ja, przewagę pozytywnego afektu, gotowość do podejmowania inicjatywy, wyższe kompetencje społeczne, koncentrację w trakcie zabawy. Dzieci te są traktowane w szkole z serdecznością, a także adekwatnie do wieku.

Odmienna jest **sytuacja dzieci ze wzorcem unikowym**, które postrzegane są jako aroganckie, naburmuszone, zbuntowane, co może budzić złość oraz wiązać się z próbami ich kontrolowania. Częściej również są sprawcami przemocy.

Natomiast **dzieci prezentujące ambiwalentny styl przywiązania** nadmiernie lgną do innych, charakteryzuje ich niedojrzałość w kontakcie, bywają traktowane z pobłażliwością, a także infantylizowane. Częściej też stają się ofiarami przemocy.

Przywiązanie, któremu towarzyszy poczucie bezpieczeństwa, łączone jest z bardzo cenioną w dorosłym życiu elastycznością (*resilience*). **Przywiązanie zdezorganizowane**

może być czynnikiem ryzyka dla rozwoju psychopatologii w dzieciństwie, okresie dorastania i dorosłości. Często jest rozpoznawane u osób ze zdiagnozowanymi zaburzeniami osobowości o typie chwiejnym emocjonalnie (*borderline*).

Styl unikowy wykazuje natomiast korelacje z zaburzeniami o charakterze obsesyjnym, narcystycznym i schizoidalnym.

Charakterystyka wzorców przywiązania u osób dorosłych wg klasyfikacji Bartholomew i Horowitz

W późniejszych latach życia człowieka system reakcji związany z przywiązaniem słabnie, szczególnie jego przywiązanie z opiekunem. Sama potrzeba przywiązania jednak nie zanika, ukierunkowana zostaje na inną bliską osobę. Uderzające pozostaje podobieństwo pomiędzy reagowaniem dziecka na matkę a reagowaniem dorosłego na bliską, kochaną osobę. Owa uderzająca analogia stanowiła inspirację do badań nad wzorcami relacji w bliskich związkach osób dorosłych.

Wzór przywiązania	Charakterystyka
Bezpieczny	Obraz siebie: jako kompetentnych, wartościowych, wartych uwagi i miłości. Obraz innych: jako ciepłych, wspierających, godnych zaufania. Obdarzają ich szacunkiem i sympatią. Emocje: czują się dobrze w bliskim związku, nie obawiają się zależności i bycia samemu. Rodzic: ciepły, wrażliwy, opiekuńczy i pomocny.
Ambiwalentny	Obraz siebie: niespójny, niestabilny, uzależniony od akceptacji innych. Obraz innych: wraz z potrzebą bliskości idealizują innych ludzi, mają wysokie oczekiwania będące źródłem rozczarowań. Widzą innych jako niedostępnych, eksploatacyjnych. Emocje: przeżywają zazdrość i lęk przed rozdzieleniem. Wzbudzają i doświadczają złości, smutku i zazdrości. Nadmiernie kontrolują emocje. Zachowanie: Nadmiernie angażują się w związek, a równocześnie mają trudności z jego utrzymaniem. Są przylepni, zależni, równocześnie dominujący i kontrolujący. Pragną bliskości, szybko się zakochują, oczekują

	wyłącznej uwagi dla siebie. Rodzic: prezentujący niespójne, nieprzewidywalne zachowania. Przeżywają ambiwalentne uczucia w stosunku do niego, idealizują, a zarazem dewaluują go. Często zostają związani z nim nawet w okresie dorosłości.
Lękowy	Obraz siebie: jako mało wartościowych, niekompetentnych i mało atrakcyjnych. Obraz innych: jako zagrażających, nie dających wsparcia, odrzucających. Emocje: przejawiają niepokój i obawy w sytuacji bliskości. W związku mają trudności w ujawnianiu emocji. Charakteryzują się wysoką reaktywnością emocjonalną. Przejawiają brak zaufania do innych i obawiają się bycia zależnym, odrzucenia i porzucenia. Zachowanie: unikają kontaktów społecznych. W relacjach z innymi są pasywni i nieśmiali, unikają konfliktów. Rodzic: niedostępny, krytyczny, często nadopiekuńczy i kontrolujący
Unikowy	Obraz siebie: postrzegają siebie pozytywnie, jako wartościowych, kompetentnych, samodzielnych i samowystarczalnych. Obraz innych: inni są mało wiarygodni, wrośli i niesprawiedliwi. Emocje: wykluczają negatywne emocje, nie mają dostępu do nich. Minimalizują znaczenie bolesnych doświadczeń i uczuć. Mają słabą kontrolę emocji, skłonność do impulsywności i zachowań typu acting-out. Przejawiają obronną samowystarczalność. Przeżywają duży dyskomfort w sytuacji bliskości. Zachowanie: Unikają bliskości, zależności i zaangażowania. Są zdystansowani, niezależni. Budują powierzchowne kontakty z innymi - oparte na wspólnych sprawach, a nie na zaangażowaniu. Innych ludzi traktują instrumentalnie. Rodzic: odrzucający, wymagający, wrogi, agresywny (bicie i upokarzanie),

Style przywiązania a komunikacja w związku

Biorąc pod uwagę takie zmienne, jak: zaangażowana komunikacja, wsparcie oraz deprecjacja okazuje się, że bezpieczny styl przywiązania koreluje dodatnio z zaangażowaną komunikacją i wsparciem, a ujemnie – z deprecjacją. W podobny sposób wpływa na postrzeganie tych samych zachowań ze strony partnera związku. Bezpečny styl przywiązania jest związany z udzielaniem większej ilości informacji intymnych w związku,

co sprzyja zaangażowanej komunikacji. Style przywiązania unikowy i lękowo-ambiwalentny korelują negatywnie z zaangażowaną komunikacją i wsparciem, a dodatnio z deprecjacją. Zaobserwowano, że osoby o stylu zatroskanym obwiniają siebie i dzięki temu utrzymują pozytywny model obrazu innych. Natomiast jednostki o stylu lękowo-unikowym mają tendencję do pomniejszania znaczenia innych, od których doświadczają odrzucenia i dzięki temu są w stanie utrzymać wysokie poczucie własnej wartości (Bartholomew i Horowitz, 1991).

Rodzinne reguły, mity i sekrety

Reguły rodzinne kształtują role, misje i dziedzictwa poszczególnych członków, którzy zwykle nie zdają sobie nawet sprawy z ich istnienia.

Mity rodzinne to zwalniające od myślenia formuły, frazesy wykorzystywane przez rodzinę w celu zatuszowania konfliktów, problemów i napięć. Przykładem może być mit o niemąconej harmonii rodzinnej, o stoickiej postawie wobec nieszczęść, o prześladowaniu z zewnątrz. Mity często przeplatają się z sekretami rodzinnymi.

IV. Rodzina dysfunkcyjna – zagrożenie przemocą

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, gdyż jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie.

Rodzina dysfunkcyjna to w rozumieniu systemowym rodzina, która w sposób ciągły przejawia zaburzenia swojej struktury i funkcji. Źródłem dysfunkcji w rodzinie są dorośli, którzy założyli rodzinę. Jako dojrzały ludzie podejmują decyzję o założeniu rodziny, tworzą reguły, według których rodzina funkcjonuje, wnoszą swój światopogląd, styl bycia, sposób zachowania się, obraz siebie, przekonania, jak również swoje emocje i sposoby ich okazywania. Zaburzenie układu rodzinnego ma swój początek w osobach, które go inicjują.

W momencie, kiedy rodzina nie wywiązuje się ze swoich zadań – nie spełnia dobrze swoich funkcji wobec społeczeństwa i nie zaspokaja potrzeb swych członków, pojawia się problem dysfunkcyjności rodziny.

W rodzinie dysfunkcyjnej na pierwszym planie zaspakajane są potrzeby rodziców, a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera

w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane, często bez uzasadnienia, błędy niewybaczalne, ale wypominane. Nie można wyrażać wszystkich swoich uczuć, myśli, pragnień.

Czynniki powodujące dysfunkcyjność rodziny:

1. Pozbawienie opieki.
2. Brak środków materialnych.
3. Brak dostatecznej opieki w związku z pracą zawodową rodziców.
4. Zaburzenia funkcjonalne rodziny.
5. Pozbawienie dziecka wzorców osobowych.
6. Zaniedbywanie przez rodziców wpajania dziecku podstawowych wartości moralnych.
7. Brak wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców.
8. Koncentrowanie się rodziców przede wszystkim na zapewnienie dziecku materialnego standardu życia.
9. Zabieganie rodziców głównie o własne potrzeby.

Cechy rodziny dysfunkcyjnej:

- wysoki poziom chronicznego niepokoju,
- zacieranie się granic między rolami,
- ukryte reguły,
- sztywność członków rodziny,
- brak możliwości wyrażania własnych sądów,
- brak respektowania zasad wolności,
- dzieci często przejmują rolę opiekunów rodziców,
- nie rozwiązuje się trudnych sytuacji,
- uczucia są często tłumione,
- potrzeby dzieci nie są respektowane,
- dzieci traktowane są niezgodnie z ich możliwościami rozwojowymi,
- uzależnienia do skrajnych emocji,
- zaburzenia w postaci nałogowych i obsesyjnych zachowań.

Sfery zagrożenia rodziny:

- I. konflikt ról zawodowo – rodzinnych kobiety – matki,
- II. zakłócenia więzi osobistych,
- III. konflikty wartości indywidualnych i społecznych,

IV. zwiększone tempo życia i brak wolnego czasu.

Przyczyny dysfunkcji mogą być różne, między innymi:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków,
- głęboka patologia,
- porzucenie,
- uzależnienia,
- długotrwałe bezrobocie,
- długotrwała choroba,
- zaniedbywanie dziecka,
- krzywdzenie dziecka.

Analiza czynników ryzyka pojawiania się zachowań przemocowych wobec dziecka obejmuje w głównej mierze określone cechy funkcjonowania rodziny, jak i cechy osobowościowe jej członków, zwłaszcza rodziców, ale również samego dziecka, które mogą sprzyjać jego złemu traktowaniu.

Czynnikami ryzyka przemocy w rodzinie mogą być:

- izolacja społeczna,
- funkcjonowanie rodziny w warunkach długotrwałego stresu społeczno- ekonomicznego,
- doświadczenie przez rodziców przemocy w dzieciństwie,
- zaburzone relacje małżeńskie i rodzinne,
- niedojrzałość emocjonalna, młody wiek rodziców,
- znacząca lub całkowita zmiana stylu funkcjonowania rodziny, np. rozwód, śmierć współmałżonka, ciężka choroba,
- niewłaściwe interakcje z dzieckiem,
- niska akceptacja roli rodzicielskiej oraz niski poziom kompetencji rodzicielskich,
- nierealne postrzeganie dziecka i nierealne oczekiwania wobec dziecka oraz jego umiejętności,
- cechy dziecka i historia jego rozwoju, np. niechciane dziecko, upośledzone fizycznie lub umysłowo,
- cechy osobowościowe i problemy psychologiczne rodziców,

- zaburzenia wczesnych kontaktów emocjonalnych z dzieckiem,
- zaburzenia komunikacji interpersonalnej,
- problemy uzależnieniowe,
- cechy strukturalne rodziny, np. wielodzietność, funkcjonowanie rodziny w niepełnej strukturze.

V. Koncepcje pracy profilaktycznej z rodziną

Istnieje wiele koncepcji wyjaśniających, czym jest i jak funkcjonuje rodzina. Jedną z nich jest model circumplex Olsona (Margasiński, 2010), który zakłada, że rodzina jest systemem funkcjonującym na podstawie trzech wymiarów:

- spójność (cohesion),
- elastyczność (flexibility),
- procesy komunikacyjne (communication).

Spójność – to więź emocjonalna między członkami rodziny, a jej wskaźniki to: bliskość emocjonalna, granice psychologiczne, koalicje rodzinne, czas i przestrzeń życiowa, kontakty towarzyskie, sposoby podejmowania decyzji.

Elastyczność – to jakość i stopień zachodzących w rodzinie zmian związanych z przywództwem, pełnionymi rolami i zasadami wzajemnych relacji, a jej wskaźniki to: zakres przywództwa, style prowadzenia negocjacji, podejmowane role czy zasady określające związki między członkami rodziny.

Komunikacja – to umiejętności efektywnego porozumiewania się wykorzystywane w małżeństwie i rodzinie. To wymiar pomocniczy, umożliwiający zmianę poziomu spójności i elastyczności.

Różne nasilenie tych wymiarów i ich wzajemne konfiguracje sprawiają, że system rodzinny jest:

- niepowtarzalny,
- osiąga różny poziom funkcjonalności/dysfunkcjonalności,
- posiada specyficzne ograniczenia i możliwości rozwoju.

W związku z powyższym, jakość funkcjonowania systemu rodzinnego zaowocować może stworzeniem warunków do wzrostu (czynniki chroniące) lub dysfunkcji (czynniki ryzyka).

Podejście „rodzina w profilaktyce” charakteryzuje się interwencją wynikającą z zewnętrznej diagnozy uzasadnionej względami społecznymi. Najczęściej proces ten uruchamiany jest przez szkołę lub pracowników pomocy społecznej na skutek problemów wychowawczych z dzieckiem. Wówczas rodzina staje się obiektem interwencji, jest włączana do standardowego programu profilaktycznego lub uruchamia się wobec niej procedury interwencyjne. Zgodnie ze zjawiskiem reaktancji, proces ten nieuchronnie prowadzić będzie do wywołania oporu rodziny przed proponowaną zmianą (Soderlund, 2010). Nakłady na pracę

z tą rodziną będą rosły, a szanse na skuteczność malały. Ocena tej ostatniej będzie prowadzona zewnętrznie, a więc przy ograniczonym dostępie do informacji. W tym podejściu rodzina odbiera działania profilaktyczne jako obce i narzucone, a więc nie asymiluje ich i nie adaptuje się do nich. W konsekwencji nie uczy się nowych rozwiązań, a nawet uważa je za zagrażające. Prowadzi to do nieufności wobec wszelkich działań profilaktycznych zarówno realizowanych obecnie, jak i w przyszłości.

Inne podejście w profilaktyce na rzecz rodziny, to „wejście z profilaktyką” do rodziny, w którym rodzina jest podmiotem oddziaływań. To oznacza, że motywacja do pracy profilaktycznej pochodzi z samej rodziny, na skutek autodiagnozy wynikającej z subiektywnego poczucia dyskomfortu, jakiego doświadcza. Ta refleksja wymaga dostarczenia młodym ludziom zakładającym rodzinę rzetelnych informacji o jej funkcjonowaniu i źródłach wsparcia w sytuacjach kryzysowych.

Spełnienie tych warunków zaowocuje otwarciem się rodziny na zmianę i współpracę ze specjalistami zajmującymi się profilaktyką. Niniejszy Program oparty jest na zapotrzebowaniu rodzin, ich problemów, a miarą jego skuteczności oddziaływań będzie subiektywne poczucie funkcjonalności członków rodziny. Z kolei źródłem informacji do pomiaru skuteczności będą przede wszystkim członkowie rodziny (m.in. klienci Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle). Takie podejście daje szansę na zmianę podejścia do profilaktyki i może zaowocować wzrostem jej skuteczności.

Za przyjęciem tego ostatniego podejścia przemawiają koncepcje Prochaski, DiClemente (2008) oraz Millera, Rollnicka (2002), które wskazują, że podstawą skutecznej zmiany są:

- **współpraca** – uwzględniająca szacunek dla poglądów, wartości i wiedzy osoby wspomaganej,
- **wydobywanie** – wykorzystanie zasobów osoby wspomaganej do wprowadzenia zmiany,
- **wspieranie autonomii** – wewnętrzna motywacja oraz język zmiany wspiera proces zmiany.

Powodem do zmiany podejścia profilaktycznego wobec rodziny może być przekonanie, że zdrowie i rozwój jednostki oraz społeczeństwa jest wartością społeczną.

Należy zatem szukać najbardziej optymalnych sposobów oddziaływań profilaktycznych, które będą uwzględniały założenie, że wychowanie i profilaktyka to szereg działań zmierzających do dzielenia odpowiedzialności za jednostkę i jej otoczenie, a zwłaszcza rodzinę.

VI. Diagnoza potrzeb w zakresie profilaktyki oraz zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim

W celu efektywnego doboru form pomocy do potrzeb osób zagrożonych wystąpieniem przemocy lub uwięzionych w przemoc, została przeprowadzona diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim oraz lokalna analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Analiza zagrożeń w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu jasielskiego została opracowana w oparciu o dane statystyczne za lata 2018-2020 udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle, Prokuraturę Rejonową w Jaśle, Zespoły Interdyscyplinarne z terenu powiatu jasielskiego oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle.

Tabele 1, 2 i 4 oraz wykres 1. Obrazują dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 1. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jasle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”			LICZBA		
				ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A			ogółem 373	ogółem 299	ogółem 253
	w tym:	a) liczba formularzy wszczynających procedurę		238	205	181
		b) liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury		135	94	72
2.	Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			ogółem 373	ogółem 299	ogółem 253
	w tym:	a) miasto		104	107	91
		b) wieś		269	192	162
3.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą			ogółem 569	ogółem 495	ogółem 347
	a) kobiet			324	272	224
		w tym:	- do 65 roku życia	278	230	184
			- od 66 roku życia	46	42	40
	b) mężczyzn			74	64	40
		w tym:	- do 65 roku życia	66	54	34
			- od 66 roku życia	8	10	6
	c) małoletnich			171	159	83
		w tym:	- dziewcząt	90	67	29

				- chłopców	81	92	54
4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie				ogółem 373	ogółem 302	ogółem 257
	w tym:	a) kobiet			18	24	23
		b) mężczyzn			352	276	231
		c) nieletnich			3	2	3
			w tym:	- dziewcząt	0	0	2
		- chłopców		3	2	1	
5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie				ogółem 14	ogółem 13	ogółem 6
	w tym:	a) kobiet			0	0	0
		a) mężczyzn			13	13	6
		b) nieletnich			1	0	0
6.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu				ogółem 223	ogółem 159	ogółem 120
	w tym:	a) kobiet			5	5	2
		b) mężczyzn			218	154	118
		c) nieletnich			0	0	0
			w tym:	- dziewcząt	0	0	0
				- chłopców	0	0	0
			w tym:	• doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek		ogółem 0	ogółem 0

			doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia	ogółem 205	ogółem 141	ogółem 109	
			w tym:	- kobiet	3	5	1
				- mężczyzn	202	136	108
				- nieletnich	0	0	0
7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej			ogółem 6	ogółem 0	ogółem 0	

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Na podstawie danych zwartych w tabeli 1 zauważa się spadek liczby formularzy „Niebieskie Karty” wypełnionych przez Policję. Nadal zdecydowaną większość osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią mężczyźni, natomiast osoby doświadczające przemocy w to przede wszystkim kobiety. Większość osób stosujących przemoc znajdowała się pod wpływem alkoholu.

Tabela 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Rodzaje stosowanej przemocy w latach 2018 – 2020	Liczba osób doświadczających przemocy		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
fizyczna	210	188	149
psychiczna	371	295	243
seksualna	1	12	11
ekonomiczna	1	3	1
przemoc innego rodzaju	189	149	133

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Z danych statystycznych Policji za lata 2018-2020 wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych przemocą w rodzinie doświadczała przede wszystkim przemocy

psychicznej, a następnie przemocy fizycznej. Jednocześnie należy zaznaczyć, że większość tych osób doświadcza różnych form przemocy, które współwystępują w różnych konfiguracjach

i z różnym nasileniem.

Tabela 3. Liczba osób z terenu powiatu korzystających w latach 2018-2020 roku z pomocy poszczególnych SOW

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba osób korzystających ogółem			Liczba kobiet			Liczba mężczyzn			Liczba dzieci		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
SOW Gorzyce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SOW Korytniki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SOW Lesko	3	6	6	3	4	6	0	0	0	0	2	0
SOW Nowa Sarzyna	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane statystyczne z SOW w województwie podkarpackim

Z danych zawartych w tabeli 3 wynika, że w latach 2018-2020 roku 16 osób z terenu powiatu jasielskiego skorzystało ze schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie województwa podkarpackiego.

Poniżej natomiast zostały przedstawione dane Prokuratury Rejonowej w Jaśle, z których wynika, że w roku 2020 wzrosła liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk w porównaniu do roku 2019. Natomiast spadła liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu w roku 2020.

Tabela 4. Rodzaje pomocy udzielonej przez Policję osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk	133	112	132
Liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu	32	44	33

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Tabela 5 zawiera dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu powiatu jasielskiego, które obrazują skalę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez Policję.

Tabela 5. Dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie jasielskim

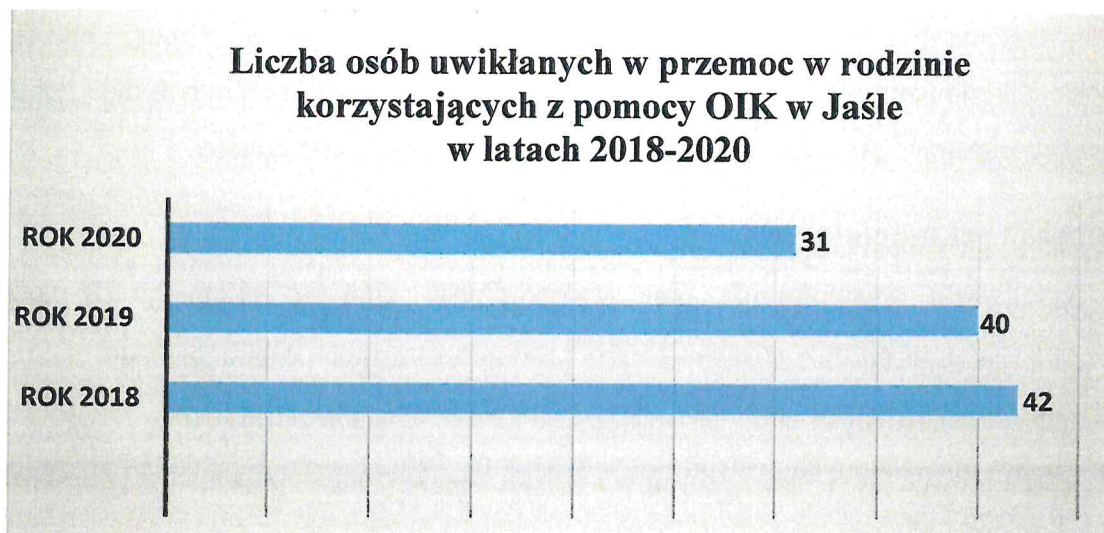
Lp.	Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie jasielskim	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur NK wszczętych przez Policję		
		ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
1.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Jaśle	10	18	16
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Dębowcu	0	1	1
3.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Jasło	3	6	3
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Kołaczyce	2	1	1
5.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Krempna	1	1	0
6.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Nowym Żmigrodzie	3	0	3
7.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Osiek Jasielski	0	2	0
8.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Skołyszyn	2	5	3
9.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Tarnowiec	3	6	2
10.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Brzyska	7	5	4

Źródło: dane statystyczne Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu jasielskiego

Jednocześnie należy zaznaczyć, że z powodu braku odpowiedniej liczby osób, w latach 2018-2020 nie mogły zostać zrealizowane powiatowe programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Mimo prowadzonych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej pozostający w strukturze Powiatowego Centrum

Pomocy Rodzinie w Jaśle działań rekrutacyjnych oraz informacyjno-edukacyjnych, do uczestnictwa w zajęciach grupowych nie zgłosiła się wymagana liczba osób.

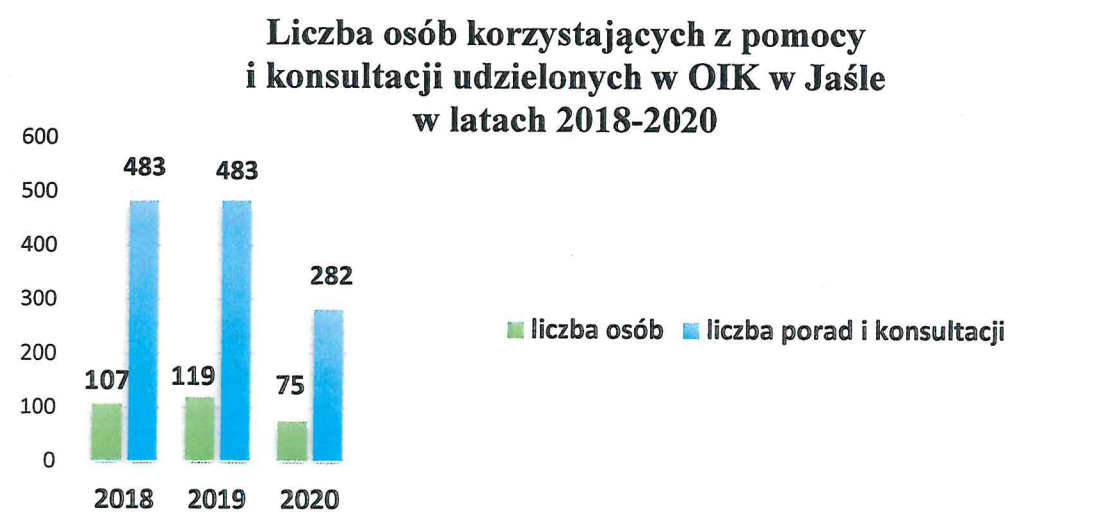
Wykres 1.

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Wykres 1. obrazuje liczbę osób uwiękanych przemoc, które w latach 2018-2020 skorzystały ze specjalistycznej pomocy w OIK w Jaśle.

Wykres 2.

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Na wykresie 2 zostały przedstawione dane statystyczne za lata 2018-2020, które obrazują liczbę osób korzystających z pomocy w OIK w Jaśle oraz liczbę specjalistycznych konsultacji i porad.

Dane zawarte na wykresie 1 i 2 wskazują, że w roku 2020 nastąpił widoczny spadek liczby osób z korzystających z pomocy Ośrodka, w tym osób z problemem przemocy. Prawdopodobną przyczyną jest stan epidemii COVID-19 oraz związane z tym obostrzenia.

Rzetelna diagnoza systemu rodzinnego pozwala zidentyfikować etiologię problemów dziecka. Zrozumienie natury mechanizmów trudności w systemie rodzinnym daje szansę na skuteczne wsparcie i pozyskanie rodziny do współpracy w procesie zmiany.

Wnioski i rekomendacje:

1. Częstotliwość występowania oraz wykrywalność zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie jasielskim w latach 2018-2020 jest porównywalna, na co wskazują:
 - liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020,
 - liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk.
2. Liczba osób korzystających z pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaśle w roku 2020 jest niższa niż w latach 2018-2019.
3. Na terenie powiatu jasielskiego występują potrzeby związane z zapewnieniem pomocy w formie schronienia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
4. Należy podejmować działania zmierzające do rozbudowy sieci wsparcia dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym dla osób doświadczających przemocy, między innymi poprzez poszerzanie działalności OIK o nowe formy pomocy.
5. Należy, w miarę możliwości, rozszerzać zasoby kadrowe o wykwalifikowanych specjalistów w celu zwiększenia dostępu do uzyskania bezpłatnej profesjonalnej pomocy ludziom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych.
6. Należy nadal podejmować działania informacyjne oraz edukacyjne na temat zjawiska przemocy domowej oraz możliwości szukania pomocy, jak również na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu oraz środków psychoaktywnych.
7. Należy podejmować działania profilaktyczno-edukacyjne wśród dzieci i młodzieży w celu ukazywania alternatywnych form spędzania czasu wolnego i zapobiegania występowaniu zachowań ryzykownych.
8. Należy rozważyć wprowadzenie innowacyjnych form informowania o możliwości skorzystania z pomocy w formie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz sposobów motywowania do udziału w programie.

Analiza
lokalnych czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom
dotkniętym przemocą w rodzinie

Zadaniem jednostek samorządu terytorialnego jest sporządzanie corocznych raportów i analiz czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Na podstawie analizy danych statystycznych, dokumentacji Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle, wywiadów z przedstawicielami kadry pomocy społecznej oraz klientami Ośrodka opracowano lokalną analizę czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w powiecie jasielskim.

***Lokalne czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą
w rodzinie***

- funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w strukturze PCPR w Jaśle,
- udzielanie bezpłatnej specjalistycznej pomocy osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych,
- realizacja powiatowych programów przeciwdziałających występowaniu przemoc w rodzinie,
- realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży z terenu powiatu jasielskiego,
- stosowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- współpraca interdyscyplinarna służb (dobre praktyki),
- działalność zespołów interdyscyplinarnych,
- edukacja dzieci i młodzieży oraz dorosłych nt. zjawiska przemocy w rodzinie,
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zmiana postaw i przekonań społeczności lokalnej,
- diagnoza problemu zjawiska przemocy w rodzinie,
- umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału kadrowego,
- zmiana siedziby OIK w Jaśle (poprawie uległa jakość świadczonych usług oraz dostosowanie warunków funkcjonowania instytucji do specyfiki pracy, tj. zapewnienie anonimowości

i poczucia bezpieczeństwa klientom Ośrodka, umożliwienie prowadzenia grupowych form pomocy,

- dostosowanie formy pomocy do bieżących potrzeb – poradnictwo telefoniczne oraz online.

Lokalne czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

- przekonania, mity i stereotypy przyzwalające na przemoc,
- niewystarczające zasoby kadrowe (dot. wykwalifikowanych specjalistów),
- brak całodobowego ośrodka oraz hostelu na terenie powiatu jasielskiego dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym doświadczających przemocy w rodzinie,
- korelacja osób nadużywających alkoholu ze stosowaniem przemocy domowej,
- trudna sytuacja materialna osób poszkodowanych,
- słabe umiejętności wychowawcze oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców/opiekunów prawnych,
- bezrobocie oraz migracja w celach zarobkowych,
- kryzys wywołany stanem epidemii COVID-19.

Analiza *Lokalnych czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie* pozwoliła określić atuty i mankamenty analizowanego problemu oraz ukazała bariery i utrudnienia w skutecznym przeciwdziałaniu przemocy. Pokazała również szanse, które wykorzystane w odpowiedni sposób mogą osłabić występujące bariery i przeszkody w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VII.Cele programu

Cel główny programu:

Promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą z powiatu jasielskiego.

Cele szczegółowe:

- propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i relacji rodzinnych wśród społeczności lokalnej;
- uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach

trudnych, konsekwencji prawnych związanych ze stosowaniem niewłaściwych metod wychowawczych;

- zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z terenu powiatu jasielskiego;
- zwiększenie efektywności pomocy udzielanej rodzinom zagrożonym przemocą w rodzinie z terenu powiatu jasielskiego;
- szkolenie pracowników instytucji pomocowych z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy lub dotkniętym przemocą;
- współpraca instytucji pomocowych w zakresie udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy w rodzinie.

VIII. Obszary działania i odbiorcy

Obszary działania:

- profilaktyka,
- edukacja i psychoedukacja,
- interwencja kryzysowa,
- wsparcie i specjalistyczna pomoc,
- ochrona osób zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie.

Odbiorcy:

1. Osoby zagrożone wystąpieniem przemocy w rodzinie:
 - dzieci i młodzież;
 - osoby dorosłe;
 - współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych;
 - osoby niepełnosprawne;
 - osoby starsze.
2. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji działających w obszarze oświaty, sądownictwa, służby zdrowia, służb mundurowych oraz pomocy społecznej w powiecie jasielskim.
3. Społeczność lokalna powiatu.

Kierunki działań profilaktycznych na rzecz rodziny

Ważnym standardem działań profilaktycznych jest wykorzystywanie jak największej ilości strategii profilaktycznych w pracy z odbiorcami i próba dotarcia do nich w celu wywołania zmiany.

Powszechnie w profilaktyce wykorzystujemy sześć strategii działań profilaktycznych. Należy do nich strategia: informacyjna, edukacyjna, działań alternatywnych, interwencyjna, zmian środowiskowych i zmian przepisów (Gaś, 2006; Poleszak, 2013).

W związku z powyższym, w pracy profilaktycznej na rzecz rodziny proponuje się następujące kierunki działań.

Na poziomie działań informacyjnych

- Systematyczne prowadzenie obserwacji i gromadzenie informacji na temat zachowań ryzykownych i rzetelne prezentowanie wniosków szerokiej populacji rodziców – podstawą zaangażowania się w profilaktykę są rzetelne informacje na temat procesów, które zachodzą w rodzinie. Świadomość zagrożeń jest jednym z głównych motywów podejmowania działań profilaktycznych.
- Prowadzenie społecznych kampanii informacyjnych ukierunkowanych na ukazywanie czynników chroniących, leżących po stronie rodziny – to jeden z ważniejszych sposobów komunikowania się z odbiorcami działań profilaktycznych. Należy zwrócić uwagę na uświadamianie kluczowych wartości i celów wychowawczych, uwrażliwiać rodziców na zagrożenia dzieci i młodzieży – to odpowiedź na pojawiające się negatywne trendy zachowań wśród dzieci i młodzieży. Wielu rodziców nie reaguje na problemy dzieci z powodu braku odpowiedniej wiedzy albo nie chce w nie uwierzyć (wyparcie to mechanizm obronny). Rzetelna kampania informacyjna, czyli dostarczająca wiedzę, mobilizuje do przyjrzenia się problemowi.
- Odwoływanie się do języka korzyści i wartości we wszelkich przekazach adresowanych do rodziców – to, co najlepiej działa w motywowaniu do zmiany, to odwoływanie się do wartości cenionych przez rodziców.

Na poziomie działań edukacyjnych

- Uczenie rodziców umiejętności budowania silnych i pozytywnych więzi rodzinnych – ta potrzeba wynika ze specyfiki czasów, w których żyjemy. Wielość codziennych zajęć sprawia, że coraz trudniej nam spotkać się w ramach całej rodziny. Wobec tego istnieje potrzeba świadomych decyzji i działań ukierunkowanych na budowanie oraz podtrzymywanie satysfakcjonujących więzi rodzinnych.
- Uczenie konstruktywnych sposobów sprawowania kontroli rodzicielskiej, m.in. w zakresie korzystania z internetu – świat mediów społecznościowych to miejsce, gdzie drogi rodziców i dzieci zasadniczo się rozchodzą. Internet to nie tylko źródło pozytywnej wiedzy, ale też obszar wielu zagrożeń. Należy się nauczyć w nim poruszać.
- Uczenie umiejętności wychowawczych – do wielu umiejętności wychowawczych dorasta się z wiekiem, a dzieci doświadczające trudności rozwojowych nie chcą czekać na sprawność wychowawczą rodzica. Stąd warto podejmować działania edukacyjne ukierunkowane na wspieranie rodziców w sferze wychowawczej.
- Szkolenie specjalistów z zakresu włączania rodziny do działań profilaktycznych – praca z rodziną to jeden z bardziej wymagających obszarów działań profilaktycznych.

Na poziomie działań alternatywnych

- Angażowanie rodziców do wspólnego z dziećmi spędzania czasu wolnego – to doskonały sposób na budowanie więzi rodzinnych, poznawania problemów dzieci, ale też rozmów wychowawczych.

Na poziomie interwencji

- Umiejętne wsparcie rodzin doświadczających trudności wychowawczych – to forma wsparcia profilaktycznego rodziny tam, gdzie umiejętności rodzicielskie nie wystarczają. To obszar działań między wsparciem w rozwoju a zaburzeniem. To przestrzeń podatna na korektę.
- Wsparcie wychowawcze rodziców samotnie wychowujących dzieci – samotny rodzic jest podwójnie obciążony obowiązkami i brakiem czasu. Dlatego potrzebne jest jego wsparcie w poradzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi.

- Budowanie lokalnych koalicji (szkoła, parafia, samorząd, organizacje pozarządowe) na rzecz profilaktyki – istnieje potrzeba usprawnienia komunikacji, wyznaczenia wspólnych celów i współpracy w ich realizacji.

Na poziomie zmian przepisów

- Promowanie konwencjonalnych wartości – wartości to drogowskazy prowadzące do satysfakcjonującego życia.
- Włączanie rodziców do podejmowania odpowiedzialności za działania profilaktyczne – istnieje potrzeba angażowania rodziców w działania profilaktyczne; to od nich zależy skuteczność wychowania i profilaktyki.
- Formułowanie zasad ograniczających dysfunkcjonalne działania rodziców – nie wszyscy rodzice osiągnęli dojrzałość wychowawczą. Część z nich podejmuje działania destrukcyjne w interwencjach wychowawczych ze szkodą dla dzieci i siebie samych.

Na poziomie zmian środowiskowych

- Budowanie koalicji na rzecz profilaktyki – współpraca instytucji i organizacji na rzecz profilaktyki w rodzinie to z jednej strony oszczędności, a z drugiej wzmocnienie wpływu i większa skuteczność.
- Ograniczanie zachowań dysfunkcyjnych – zasada ta pozwala postawić granicę w zachowaniach dysfunkcyjnych, zmniejszając płynące z nich zyski, co podnosi motywację do zmiany. Rodzice powinni ponosić odpowiedzialność za zaniedbania wychowawcze.

IX. Realizatorzy programu

Realizatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle we współpracy m. in. z następującymi instytucjami:

- policja,
- sąd,
- ośrodki pomocy społecznej,
- placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze,
- służba zdrowia,
- organizacje pozarządowe.

X. Monitoring i ewaluacja

W ramach monitoringu systematycznie gromadzone będą dane dotyczące przebiegu i efektów realizacji Programu. Uzyskane informacje będą służyć sprawdzeniu skuteczności działań programowych. Działania monitorujące będą prowadzone przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

Możliwa będzie korekta działań przewidzianych w ramach realizacji Programu.

Sprawozdanie roczne oraz sprawozdanie końcowe z realizacji Programu będą przedstawiane Zarządowi Powiatu w Jaśle

Kryteria ewaluacji:

- zgodność efektów programu z założonymi celami;
- zgodność celów programu z potrzebami społeczności lokalnej;
- zgodność wiedzy i umiejętności nabytych przez uczestników programu z zaplanowanymi w programie.

XI. Finansowanie

Źródłem finansowania „Powiatowego Programu Profilaktycznego Promującego Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2021 – 2025” mogą być środki finansowe pochodzące:

- z budżetu powiatu jasielskiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- z innych programów i grantów.

XII. Przewidywane efekty

1. Zmiana postaw społeczeństwa lokalnego wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz problemu krzywdzenia dzieci.
2. Dostarczenie wiedzy mieszkańcom powiatu jasielskiego na temat prawidłowych form i metod wychowawczych.
3. Diagnoza problemowa rodzin/osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

4. Nabycie umiejętności szukania specjalistycznej pomocy przez osoby zagrożone wystąpieniem przemocy lub doznające przemocy.
5. Zwiększenie kompetencji rodzicielskich rodziców/opiekunów.
6. Aktywizacja oraz motywowanie osób dorosłych, dzieci i młodzieży do uczestnictwa w zajęciach i projektach profilaktycznych.
7. Usprawnienie systemu pomocy i ochrony osób/rodzin narażonych na wystąpienie przemocy lub dotkniętych przemocą.
8. Podniesienie kompetencji osób pracujących w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.
9. Zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym uwikłanym w przemoc w rodzinie.

XIII. Harmonogram realizacji programu

Lp.	CEL SZCZEGÓŁOWY	OPIS DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATORZY	WSKAŹNIK PROGRAMU
1.	Uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konsekwencji prawnych związanych ze stosowaniem niewłaściwych metod wychowawczych.	➤ Opracowanie oraz rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat właściwych metod wychowawczych, itp. ➤ Publikacja artykułów/informacji w mediach lokalnych oraz na stronach internetowych instytucji na temat zjawiska przemocy wobec dziecka, właściwych postaw rodzicielskich, znaczenia rodziny w procesie wychowania dziecka.	2021 - 2025 Zadania o charakterze ciągłym - w zależności od potrzeb	- PCPR w Jaśle, - OIK w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe	- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych - liczba opracowanych materiałów - liczba rozpowszechnionych materiałów

2.	Propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i relacji rodzinnych wśród społeczności lokalnej.	➤ Pogadanki/prelekcje/warsztaty dla rodziców dotyczące prawidłowych metod wychowawczych, właściwych sposobów komunikacji z dzieckiem. ➤ Zajęcia edukacyjno-profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z zakresu komunikacji interpersonalnej, porozumiewania się bez przemocy, radzenia sobie ze złością, itp. ➤ Konkursy profilaktyczne dla dzieci w wieku szkolnym promujące właściwe relacje dziecko-rodzice.	2021 - 2025 Zadania o charakterze ciągłym - w zależności od potrzeb	- PCPR w Jaśle, - OIK w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe	- liczba zorganizowanych pogadek/prelekcji/warsztatów dla rodziców - liczba zorganizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży - liczba zorganizowanych konkursów - liczba osób uczestniczących w w/w formach pomocy
3.	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z terenu powiatu jasielskiego.	➤ Udzielanie kompleksowej pomocy specjalistycznej dla rodzin znajdujących się w kryzysie oraz dla rodzin dysfunkcyjnych (także w formie online) ➤ Poradnictwo psychoedukacyjne dla rodziców/opiekunów oraz profesjonalistów. ➤ Działania interwencyjne w rodzinach zagrożonych lub dotkniętych przemocą. ➤ Organizacja warsztatów psychoedukacyjnych dla rodziców zastępczych z zakresu kształtowania umiejętności wychowawczych, promowania właściwych metod wychowawczych, sposobów komunikacji w rodzinie,	2021 - 2025 Zadania o charakterze ciągłym - w zależności od potrzeb	- PCPR w Jaśle, - OIK w Jaśle, - KPP w Jaśle, - sąd, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe	- liczba osób/rodzin korzystających z pomocy - liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców zastępczych - liczba

		rozpoznawania emocji i sposobów reagowania na stres. ➤ Organizowanie grupowych form wsparcia i psychoedukacji dla rodziców/opiekunów prawnych (także w formie online).			grupowych form wsparcia dla rodziców - liczba osób korzystających z w/w form pomocy
4.	Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy lub dotkniętym przemocą.	➤ Organizacja szkoleń/konferencji, spotkań tematycznych. ➤ Udział w szkoleniach, konferencjach tematycznych.	2021 - 2025 Zadania o charakterze ciągłym - w zależności od potrzeb	- Starostwo Powiatowe w Jaśle, - PCPR w Jaśle, - OIK w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - sąd, - policja	- liczba zorganizowanych szkoleń/konferencji -liczba osób uczestniczących w szkoleniach - liczba odbytych szkoleń/konferencji

Podsumowanie

Przyjście dziecka na świat to wiele zmian w życiu rodziców i rodziny, a bycie rodzicem to jedno z najważniejszych zadań w życiu. Konsekwencje błędów wychowawczych popełnionych przez rodziców mogą okazać się bardzo poważne dla rozwoju dziecka oraz jego dorosłego życia.

Niniejszy program ma na celu kształtowanie u rodziców niezbędnych umiejętności, które pozwolą stać się przewodnikiem dla dziecka, dbać o dobre relacje z dzieckiem. Wymaga to świadomego zaangażowania rodziców w proces wychowawczy dziecka oraz stosowania pożądaných metod wychowawczych wolnych od przemocy.

Skuteczność działań realizowanych w ramach niniejszego programu zależy jest od szeroko pojętej współpracy różnych instytucji z powiatu jasielskiego działających w obszarze pomocy rodzinie.

Do usprawnienia lokalnego systemu wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezbędna jest interdyscyplinarność działań instytucji i specjalistów, profesjonalizm udzielanej pomocy, jak również świadomość wagi problemu.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch

POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE
W JASLE

Wpl (27. 04. 2021)

Idz.....zał.....
Podpis *W. C.*